

การศึกษาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างด้าวในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

A STUDY OF STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITY OPERATIONS FOR IMMIGRANT
STUDENTS IN DIASPORA SCHOOL MASTER SAMUTSAKHON PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

นางสาวศันธร พลวัฒน์ *

Salanthorn Pholwat

ผศ.ดร. ปองสิน วิเศษศิริ **

Asst. Prof. Pongsin Viseshsiri **

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างด้าวในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น ตามกรอบการบริหาร ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน 3) การประเมินผล และกรอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 1) การแนะแนว 2) การกิจกรรมนักเรียน 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ประชากร คือ โรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และกลุ่มครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย สภาพการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า 1) ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้อำนวยการมีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับครูในการกำหนดระเบียบข้อบังคับ มีการกำหนดภาระหน้าที่ชัดเจน 2) ด้านการดำเนินงานจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูมีการปฐมนิเทศนักเรียนก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อชี้แจงรายละเอียด 3) ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการสรุปกิจกรรมเป็นรูปเล่มนำเสนอฝ่ายบริหาร

ปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า 1) การวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการเตรียมบุคลากรพบปัญหา 2) ด้านการดำเนินงานจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบปัญหา คือ ด้านการติดตามดูแลการจัดกิจกรรม 3) ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบปัญหาเรื่องการรายงานผลการจัดกิจกรรม

*นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: saalanthornp@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: V.pongsin@gmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The objectives of this research was to study the state and the problems of the student development activities organizing for immigrant students in diaspora school master according to the management frameworks (1.Planning 2.Implementation 3.Evaluation) and the developments of the activity framework (1.Counseling activities 2.student activities 3.Social and Welfare activities) The population was diaspora school master Samutsakhon primary educational service area office. The sample groups are school director and student development activity teachers. The tool of this research was the interviewing. Data were analyzed by content analysis.

The results of the state of student development activity planning were 1) The planning of the activities were conducted by School director in arranging meeting to clarify the activities procedures and individual duties to teachers. 2) The implementation of student development activity was the student orientation arranged by teachers before participating in activities 3) The evaluation of student development activity was the conclusion of activities were compiled in books and submitted to the management.

The problems of the student activities procedures were 1) The planning of the activities was found in the preparation of the officers. 2) The implementation of the student activities was found in the follow up of the activities organizing 3) The evaluation of the student activities was found in the activities results reports.

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน / เด็กต่างด้าว / โรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น

KEYWORDS: STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITY / IMMIGRANT / DIASPORA SCHOOL MASTER

บทนำ

ปัจจุบันมีเด็กต่างด้าวในโรงเรียนทั่วประเทศเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก อุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนจึงมีมากตามจำนวนเด็กต่างด้าว อุปสรรคส่วนใหญ่เกิดจาก ด้านค่าใช้จ่าย การสื่อสาร ส่วนเนื้อหาที่เด็กต่างด้าวต้องการเรียนมากที่สุด คือ การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (เปรมใจ วังศิริไพศาล, 2553)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกระบวนการในการเตรียมเด็กให้มีความรู้ ทักษะในการดำเนินชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้และ ประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติ เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย และมีจิตสำนึก สาธารณะที่ดีงาม อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนี้เป็นประโยชน์ ต่อนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับโรงเรียนที่มีเด็กต่างด้าวนั้น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนี้จะช่วยให้เด็ก ต่างด้าวสามารถนำองค์ความรู้ ทักษะ ที่เกิดจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์มาปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง สามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมไทยได้อย่างปกติสุข จากการศึกษางานวิจัย พบว่า การดำเนินการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนนั้น ยังมีปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาหลายด้าน เช่น ขาดความรู้ในการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน ฯลฯ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น จ. สมุทรสาคร จัดตั้งโดยมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพแรงงาน (LPN) ได้แก่ โรงเรียนบ้านบางหญ้าแพรก โรงเรียนเทพนรินทร์ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม และโรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุบลรัตน์ เป็นโรงเรียนที่มีการ

จัดการเรียนการสอนแก่เด็กต่างด้าว โดยมีการสอนภาษาพม่า ภาษามอญ ควบคู่กับภาษาไทย และมีจำนวนเด็กต่างด้าวเรียนร่วมกันกับเด็กไทยในอัตราที่สูง ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้ได้นำโมเดลไปใช้จนประสบผลสำเร็จ และการเข้ามาของเด็กต่างด้าวในการเรียนร่วมกับเด็กไทย ซึ่งมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง (รัตนพงศ์ ตุมพสุวรรณ, 2554) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างด้าวในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น ตั้งแต่การวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อศึกษาขั้นตอนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างด้าวต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างด้าวในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การบริหารโดยผ่านการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Planning) การดำเนินงานจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Implementation) และการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Evaluation) สำหรับผู้เรียนที่เป็นเด็กต่างด้าวในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจและอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

โรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น หมายถึง โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กต่างด้าว ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดศิริมงคล โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม โรงเรียนหลวงแพทยโกศล โรงเรียนเทพนรรัตน์ และโรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

1.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดศิริมงคล โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม โรงเรียนหลวงแพทยโกศล โรงเรียนเทพนรรัตน์ และโรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก

1.2 ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จาก 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 5 คน และกลุ่มครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จาก 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 10 คน **รวมจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 15 คน**

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามสภาพข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพและปัญหา การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างด้าวในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 2) ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์
- 3) นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารมาสร้างแบบสัมภาษณ์ตาม

โครงสร้างของเนื้อหา

4) นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษาของเครื่องมือ เมื่อได้เครื่องมือที่สมบูรณ์จึงจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอรับหนังสือจากสาขาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้ทำหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น 5 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

3.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมทั้งแนบแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น 5 โรงเรียน จำนวน 5 ฉบับ และโทรศัพท์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทุกท่าน เพื่อแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของแบบสอบถามที่ส่งไป และขอทำการนัดสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.3 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและกลุ่มครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างด้าว วิเคราะห์โดยการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบความเรียง

ตอนที่ 3 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และเสนอแนะ

ผลการวิจัย

สภาพการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างด้าวในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ผู้วิจัยได้สรุปผลการสัมภาษณ์การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างด้าวในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่นโดยแยกตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การกำหนดระเบียบข้อบังคับ การปฏิบัติที่พบ คือ มีการประชุมชี้แจงการดำเนินงานให้ครูที่เกี่ยวข้องรับทราบ และสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ โดยคณะผู้บริหารจะมีหน้าที่ร่วมกันกำหนดระเบียบข้อบังคับซึ่งมีแนวทางจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

การจัดทำโครงการจัดกิจกรรมและเสนอขออนุมัติ การปฏิบัติที่พบ คือ ผู้อำนวยการจะกำหนดขั้นตอนในการจัดทำโครงการ โดยครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมมีหน้าที่เขียนโครงการการจัดกิจกรรมเพื่อเสนอขออนุมัติ จากนั้นฝ่ายผู้บริหารจะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติต่อไป

การเตรียมอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การปฏิบัติที่พบ คือ มีการใช้พื้นที่ที่ติดกับวัด โดยขอความร่วมมือกับทางวัดเพื่อขอใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

การเตรียมบุคลากร การปฏิบัติที่พบ คือ ชุมชนเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพียงแค่โรงเรียนเดียว โดยการเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมแนะแนว

การเตรียมงบประมาณ การปฏิบัติที่พบ คือ ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ได้แก่ผู้ประกอบการ บริษัทที่ตั้งอยู่ในละแวกโรงเรียน และชุมชน โดยสนับสนุนทั้งเรื่องเงิน และวัสดุอุปกรณ์

การประชาสัมพันธ์และรับสมัครนักเรียนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติที่พบ คือ โรงเรียนมีวิธีในการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น การประกาศหน้าเสาธง การติดป้ายประกาศ เสียงตามสาย และการให้ครูประจำชั้นช่วยประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลต่างๆ ให้แก่นักเรียน

2. สภาพการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การปฐมนิเทศนักเรียน การปฏิบัติที่พบ คือ ครูผู้รับผิดชอบมีการดำเนินการปฐมนิเทศนักเรียนอย่างมีขั้นตอน และแจ้งรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน โดยครูผู้รับผิดชอบมีการชี้แจงถึงข้อปฏิบัติต่างๆ ให้นักเรียนรับทราบในชั่วโมงแรกของการจัดกิจกรรมทุกๆ กิจกรรม

การติดตามดูแลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การปฏิบัติที่พบส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารได้มอบหมายให้ครูเป็นผู้ติดตามดูแลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และรายงานการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแก่ผู้บริหารต่อไป

3. สภาพการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การรายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การปฏิบัติที่พบ คือ ผู้อำนวยการจะมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นผู้จัดทำรายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม และนำเสนอในสิ้นปีการศึกษา

ปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างด้าวในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

1. ปัญหาการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดทำโครงการจัดกิจกรรมและเสนอขออนุมัติ พบปัญหา คือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่จัดขึ้นนั้น จัดแต่กิจกรรมซ้ำๆ กันทุกปี เช่น การจัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่เดิมๆ

การเตรียมอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ปัญหาที่พบคือ อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีต้องมีการรวมกลุ่มผู้เรียนจำนวนมากๆ เพื่อทำกิจกรรม ทำให้เกิดความแออัดของผู้เรียน

การเตรียมบุคลากร ด้านนี้เป็นด้านที่พบปัญหามากที่สุด คือ ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมย้ายกระชั้นหัน ลาออก และมีการโยกย้ายเป็นประจำ ทำให้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ต่อเนื่อง

2. ปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การติดตามดูแลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนที่ประสบปัญหา คือ ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีภาระงานค่อนข้างมาก ทำให้ไม่มีเวลาที่จะรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร

3. ปัญหาการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การรายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ทุกโรงเรียนประสบปัญหาด้านนี้ เนื่องจากครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมมีการรายงานผลการจัดกิจกรรม บางโรงเรียนไม่มีการรายงานด้านปัญหา และอุปสรรคที่พบเป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากครูมีภาระงานมาก ทำให้การสรุปผลเกิดความล่าช้า ต้องใช้เวลามาก ในการจัดเตรียมเอกสาร รวบรวมข้อมูล ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมไม่มีความชำนาญในการเขียนรายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการสรุปผลไม่ลงลึกถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างตัว ในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ และครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติที่พบมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการจัดการประชุมชี้แจงการดำเนินงานเพื่อให้ครูผู้รับผิดชอบรับทราบและสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ชรี ฐิตะวิเชตร (2553) ที่ได้เสนอแนวคิดเรื่องความสำคัญของการจัดการประชุมว่า การจัดประชุมนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อผิดพลาด หรือลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในอนาคต และช่วยให้มีทิศทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนขึ้น อีกทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

ประเด็นด้านการจัดทำโครงการจัดกิจกรรมและเสนอขออนุมัติ การปฏิบัติที่พบมาก คือ ผู้อำนวยการจะกำหนดขั้นตอนในการจัดทำโครงการ โดยครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมมีหน้าที่เขียนโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับ นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2551) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโครงการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวางแผน จะต้องเขียนโครงการโดยละเอียด พร้อมชี้แจงใหญ่ที่เกี่ยวของได้เข้าใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ เพื่อขอสนับสนุนด้านงบประมาณ ปัญหาที่พบจากการวิจัย คือ การจัดกิจกรรมนั้นเป็นการจัดในรูปแบบเดิมๆ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ในการจัดทำโครงการควรให้นักเรียนหรือผู้ปกครองได้มีโอกาสเสนอโครงการเพื่อจัดกิจกรรม หรือมีส่วนร่วมในการเขียนโครงการเพื่อจัดกิจกรรม ดังที่ ใจจริง บุญเรืองรอด (2541) ได้กล่าวถึงหลักการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า ในการจัดทำโครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนดำเนินงานตามกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม และพลฃญา เลิศมานพ (2557) ได้กล่าวว่า ควรมี

การสำรวจข้อมูลความต้องการของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม และสำรวจความพร้อมของโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความหลากหลาย

ด้านการเตรียมอาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ผลการวิจัย พบปัญหา คือ โรงเรียนส่วนใหญ่มีอาคาร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า สถานที่ในการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นควรคำนึงถึงปริมาณนักเรียน และคำนึงถึงลักษณะของกิจกรรมที่จะจัด ซึ่งสอดคล้องกันกับแนวคิดของ โจจริง บุญเรืองรอด (2536) ที่ว่าการเลือกสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรม จำเป็นต้องพิจารณาถึงปริมาณผู้เข้าร่วมกิจกรรม ถ้าผู้ร่วมกิจกรรมมีปริมาณมาก จำเป็นต้องใช้สถานที่ ที่กว้างขวางตามไปด้วย ความแออัดย่อมมีผลต่อการจัดกิจกรรมได้

ส่วนประเด็นที่พบปัญหามากที่สุด คือ ด้านการเตรียมบุคลากร พบว่า ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรม ย้าย และลาออกเป็นประจำ ทำให้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริรักษา อมรไพศาลเลิศ (2555) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของกลุ่มโรงเรียน สาธิตละอออุทิศ และได้พบปัญหาในเรื่องของการโยกย้ายบุคลากรกลางคันทำให้มีผลกระทบต่อการจัดการ เรียนการสอนเช่นกัน ถึงแม้ว่าจะมีบริบทที่แตกต่างกันในหลายๆ ด้าน แต่ยังพบปัญหาในด้านเตรียมบุคลากร เช่นกัน ผู้วิจัยเห็นว่าสถานศึกษาควรมีการนิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล รวมถึงการสร้างขวัญ กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ที่ว่าสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ด้านการเตรียมงบประมาณ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ จากชุมชน โดยสนับสนุนทั้งเรื่องเงิน และวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาที่พบ คือ บางโรงเรียนมีผู้ปกครอง และชุมชน รอบโรงเรียนมีฐานะค่อนข้างยากจนทำให้มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า งบประมาณเป็นสิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ซึ่งถ้างบประมาณไม่เพียงพอจะส่งผลกระทบต่อผู้เรียน ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม และควร จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดรายได้ เช่น การจัดกิจกรรมประจำปีหารายได้จากการแสดง การขายของ ซึ่งสอดคล้องกับไพโรจน์ นาคะสุวรรณ (2528) ที่เสนอแนวทางทางการเงินและงบประมาณเพื่อนำมาใช้ในการ จัดกิจกรรม ไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องช่วยให้คำแนะนำในการจัดหาเงินทุนเสริมงบประมาณที่ได้จากรัฐ โดยการ จัดกิจกรรมหาทุนและจากการบริจาค เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมต่อไป

2. ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติที่พบมากที่สุด คือ การปฐมนิเทศสมาชิกเกี่ยวกับข้อปฏิบัติของการเข้า ร่วมกิจกรรม ทุกโรงเรียนมีการปฐมนิเทศนักเรียนอย่างมีขั้นตอน และแจ้งรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมอย่าง ชัดเจน โดยครูผู้รับผิดชอบมีการชี้แจงถึงข้อปฏิบัติต่างๆ ให้นักเรียนรับทราบในช่วงแรกของกิจกรรม ทุกๆ กิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับบุญเฉลา สุริยวรรณ (2533) ที่กล่าวถึง ความสำคัญของการปฐมนิเทศไว้ว่า การปฐมนิเทศเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากจะทำให้มีความเข้าใจที่ตรงกันแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนที่เข้ามาใหม่สามารถ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ในระยะแรก ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอุ่นใจ และเชื่อมั่นว่าตนเอง สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ และพบปัญหาในด้านการติดตามดูแลการจัดกิจกรรม คือ ครูผู้รับผิดชอบการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีภาระงานค่อนข้างมาก ทำให้ไม่มีเวลาที่จะรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้วิจัยมีความ คิดเห็นว่าผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตาม รวมถึงมีการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรม อาจจะมี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่มโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น ซึ่งคล้ายกันกับแนวทางการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของ ผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ควรนิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ปัญหาที่ทุกโรงเรียนพบมากที่สุด คือ ครูผู้รับผิดชอบ การจัดกิจกรรมไม่มีการรายงานผลให้ทราบถึงปัญหาในการจัดกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากครูมีภาระงานมาก การสรุปผลเกิดความล่าช้า ต้องใช้เวลามากในการจัดเตรียมเอกสาร รวบรวมข้อมูล และการสรุปผลไม่ลงลึกถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบ รวมถึงครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมไม่มีความชำนาญในการเขียนรายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารควรชี้แจง สร้างความตระหนักให้ครูผู้รับผิดชอบมีการรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบข้อปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาระดับสูง ให้ทราบถึงรายละเอียดของการจัดกิจกรรมได้จากการรายงานผลการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิรันดร์ จุลทรัพย์ (2551) ที่กล่าวว่า การรายงานเป็นสิ่งจำเป็นต้องมีการบันทึกหลักฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานไว้เป็นระยะๆ จึงจะสามารถรายงานได้ถูกต้องสมบูรณ์ การรายงานผลควรมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อการเก็บเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบ และเพื่อการวางแผนการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1. จากการวิจัย พบว่า ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีการโยกย้าย และลาออกเป็นประจําจึงทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้บริหารกำหนดนโยบายเรื่องการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน เช่นการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม จัดแบ่งงานให้ชัดเจน ให้การยกย่องชมเชยตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการตอบแทนการทำคุณประโยชน์แก่โรงเรียน

2. จากการวิจัย พบว่า โรงเรียนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนน้อยมาก ทั้งๆ ที่เป็นสิ่งที่โรงเรียนควรดำเนินการ อีกทั้งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้มีการกล่าวถึง ข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการ คือ โรงเรียนควรกำหนดเป็นนโยบาย โดยให้โรงเรียนร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเลือกภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

3. จากการวิจัย พบว่า โรงเรียนพบปัญหาด้านบุคลากร ซึ่งขาดทักษะในการจัดทำรายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยขอเสนอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จัดการพัฒนากุศลกร เพื่อเพิ่มทักษะด้านการรายงานผลการจัดกิจกรรม เช่น การจัดอบรมโดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือการศึกษาคุณงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งการอบรมทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับเด็กต่างด้าวในโรงเรียนต้นแบบคนพลัดถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยไม่ได้ศึกษาภาพรวมในระดับประเทศ ไม่ได้แยกสภาพของสถานศึกษาตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อเป็นการศึกษาในภาพรวม งานวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอให้แยกศึกษาตามความแตกต่างของลักษณะดังกล่าว เนื่องจากอาจมีผลการดำเนินการที่แตกต่างกันออกไป

2 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้ให้ข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเท่านั้น ในการทำวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ปกครอง ชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ซึ่งจะได้คำตอบเพื่อไปปรับปรุงการดำเนินการให้เป็นอย่างถูกต้องต่อไป

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ใจจริง บุญเรืองรอด. (2536). *กิจกรรมร่วมหลักสูตรศึกษา 2143202*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ใจจริง บุญเรืองรอด. (2541). *การบริหารกิจการนักเรียน*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2551). *กิจกรรมนักเรียน*. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- บุญเฉลา สุริยวรรณ. (2533). *ผลของการใช้ระบบพี่เลี้ยงในโปรแกรมปฐมวัยที่มีความรู้ ทักษะคติและทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลสำเร็จใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. ภาควิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปรมใจ วังศิริไพศาล. (2556). *รายงานการวิจัย การพัฒนารูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กต่างด้าว กรณีศึกษาอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พฤตยา เลิศมานพ. (2557). *การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา(OJED)*, 9(3), 476-482.
- เพ็ชรี รูปะวิเชตร. (2553). *เทคนิคการจัดฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมลพับลิชชิ่ง.
- ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ. (2528). *กิจกรรมเสริมหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- รัตนพงศ์ ตุมพสุวรรณ. (2554). *การวิเคราะห์มุมมองของครูในการจัดการเรียนการสอนเด็กต่างด้าวในโรงเรียน: การวิจัยเชิงผสม*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา(OJED)*, 6(1), 2578-2591.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2552). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิรินภา อมรไพศาลเลิศ. (2556). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของกลุ่มโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา(OJED)*, 7(1), 145-158.